

Proč je cena biopotravin vysoká?

Tak se ptají mnozí konzumenti, kteří biopotraviny kupují často nebo alespoň občas, ale zejména ti, které vysoká cena od nákupu odradí zcela. Odpovídají odborníci – Ing. Jiří Urban a dr. Josef Dlouhý.

Častým argumentem používaným proti nákupu biopotravin je jejich vysoká cena na trhu. Vyšší cena biopotravin na trhu je také používána jako argument, že ekologické zemědělství je drahé a tudíž nemožné. Opak je pravdou.

Vyšší cena biopotravin není v první řadě způsobena **vyššími náklady ekologického zemědělce**, které vznikají na základě standardů EZ (zákaz používání chemie a průmyslových hnojiv, vyšší požadavky na pohodu zvířat, nižší výnosy, nutnost používat jen biokrmiva...).

Další navýšení ceny nastává při zpracování a obchodu a je dáno **menšími objemy vykupované a zpracovávané produkce a vyššími náklady zpracovatelů a obchodníků** (náklady na certifikaci, oddělený svaz a skladování, používání ekologických metod ve skladech a výrobnách, ekologické obalové materiály, alternativní metody regulace chorob a škůdců...).

Dalším faktorem je **navýšením ceny obchodníkem z důvodu poptávky**, která převyšuje nabídku, což je z hlediska obchodníka logické jednání (tento faktor je ale v ČR velmi proměnlivý). Ekozemědělec dostává jen malý podíl z ceny v obchodě. Ve vyspělých zemích Evropské unie je dnes poptávka po bioproduktech v průměru vyšší než nabídka (např. v Německu), což umožňuje našim obchodníkům exportovat různé suroviny v kvalitě BIO za výhodné ceny, což se projevuje pak i na cenách domácích. Další negativní faktor je, že **podíl ekologického zemědělství je stále příliš malý**, aby mohl využívat přednosti velkoobchodu a zavedených distribučních a zpracovatelských kanálů. Až k tomu dojde, mohla by teoreticky být cena bioproduktu o hodně nižší.

Sklizeň biobrambor v Božeticích

Ekologický zemědělec sice nepoužívá stále dražší chemické intenzifikační vstupy, ale jejich ceny nejsou zatíženy žádnou ekologickou daní za škody na životním prostředí, které způsobují, takže z krátkodobého hlediska se používání chemie konvenčním zemědělcům stále vyplácí.

A je opravdu vysoká?

Problém rozdílu v ceně spočívá tedy v tom, že **dnešní cena potravin z konvenčního zemědělství není odrazem skutečných nákladů na jejich produkci**. Nevýhoda současného ekonomického systému je, že v monetárním hodnocení produktu není zakalkulováno mnoho faktorů (tzv. externalit), jejichž hodnota je velmi těžko v penězích vyjádřitelná. V současném ekonomickém systému se ohledy na zisk a životní prostředí navzájem vylučují. To, co je ekonomicky výhodné pro podnikatele (zemědělce), je často nevýhodné (negativní) pro prostředí. Krátkodobé ekonomické zájmy jednotlivých podniků odpovídají dlouhodobým zájmům společnosti a prostředí. Proto je žádoucí změnit systémové podmínky tak, aby ekologické ohledy také automaticky přinášely ekonomický zisk a vice versa.

Zjednodušeně řečeno, současně konvenční zemědělství nenese všechny náklady, spojené s jeho provozováním, všechny negativní efekty neplatí konvenční zemědělec, ale společnost, lépe řečeno daňoví poplatníci.

Několik příkladů:

□ Výzkumný tým prof. Pimentela, z Cornell University se zabýval kalkulací celkových nákladů při používání pesticidů v USA, jejichž roční spotřeba je asi 500 000 tun v celkové hodnotě 100 miliard Kč. Hodnotí-li se pouze efekt těchto prostředků, každý investovaný dolar se vrátí čtyřmi dolary ve sklizni. Když se ale započítají další náklady, související s negativními efekty jako nemocenské náklady (pobyt v nemocnici, ošetření při otravě, ztráty pracovního času, léčení rakoviny), rezidua v produktech, zvýšené výdaje na kontrolu, ztráty přirozených nepřátel, rezistence vůči pesticidům, otravy včel, ztráty na sklizni, související s nevhodným použitím pesticidů, kontaminace vod, úhyn ptáků a ryb a státní subvence, je výsledná efektivita systému úplně jiná. Autor dochází k nákladům přes 200 miliard Kč.

□ Norma EU připouští maximálně 50 miligramů dusičnanů v litru pitné vody. Počet vodních zdrojů s nadlimitní koncentrací ale stále vzrůstá. Opatření na snížení obsahu dusičnanů jsou značně nákladná. Například pro Velkou Británii představují řádově 8 miliard Kč s ročním nákladem 500 milionů Kč. Na znečištění se největší měrou podílí právě konvenční zemědělství. Velmi nákladný je i monitoring koncentrace dusičnanů.

In: Dr. Josef Dlouhý, Ing. Jiří Urban: *Ekologické zemědělství bez mýtů – Fakta o ekologickém zemědělství a biopotravinách pro média*

Prodavačky s bezradným výrazem v bioprodejnách Svazu PRO-BIO nečekejte

PRAHA – PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců v současné době sdružuje na sedm desítek bioprodejen v České republice. Jejich zaměstnanci (stejně jako zaměstnanci například biozpracovatelů sdružených ve Svazu PRO-BIO) se vzdělávají, aby mohli fundovaně zodpovědět dotazy zákazníků. V době, kdy v řadě prodejen s potravinami narazíte na brigádníky, kteří často netuší, ani kde se zboží nachází, natož aby věděli podrobnosti o výrobku, jdou svazové bioprodeje vstříc zákazníkům vzdělaným a informovaným personálem. Odborná školení absolvuje na dvě stě osob.

Potřebné znalosti si doplňují nové prodavačky a prodavači v kurzech, kde jim také své zkušenosti předávají starší kolegyně. „Ti z dlouholeté praxe podrobně vědí, jak s biopotravinami zacházet, co zákazníkům doporučit, a čeho se mají při zvláštních nárocích na stravování vyvarovat. Nevýhodou dříve narozených je zase horší schopnost přizpůsobit se novým postupům a technologiím, aby obstáli v konkurenci,“ říká **Kateřina Nesrstová**, manažerka Svazu.

Ve více než padesáti tematicky různých kurzech, které pracovníci členských bioprodejen svazu absolvují, získá nové dovednosti postupně na dvě stě osob. Koncem dubna absolvují vzdělávací semináře tři čtvrtiny zaměstnanců z 16 zapojených firem. Podle **Pavliny Píjákové**, realizátorky vzdělávacích projektů ze společnosti Tempo training & consulting, bioprodeje oceňují právě možnost vzájemného předávání zkušeností a simulování modelových situací, se kterými se nejen za pultem bioprodejen mohou setkat.

Za PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců
Sylvia Horáková